

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כג טבת תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 13: תל-אביב: 27: 4: חיפה: 17: 4: מוצאי שבת: ירושלים: 29: 5: תל-אביב: 30: 5: חיפה: 28: 5: ר"ת: 06: 6:

פרשת שמות

נושא בעול עם חברו

נושא בעול צערו של תלמידיו

מספר תלמידו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל: לפני שנים רבות ניגשתי אל רבי חיים פנחס לבקש ברכה עבור בני ששה במשך תקופה ארוכה בבית החולים. מעבר לסבלו הקשה של הילד, הרי שהמצב הותיר את רישומו על בני הבית כולם. ביקשתי מראש הישיבה כי יתפלל עבור בני שירפא במהרה. הוא כמוכן נענה לבקשתי וברכו בברכת רפוי"ש.
לא הסתפקתי בזאת והעמדתי אותו על חומרת המצב והשלכותיו: "אינני מצליח לנהל סדר יום נורמלי וכו' ונגרם לי ביטול תורה גדול". ראש הישיבה לא יכל לעמוד בזה. הוא פרץ בבכי והאציל לי ברכה מעומק לב. תוך שהוא מבטיח כי המצב ישוב במהרה לקדמותו.
ומעשה שביקש ראש ישיבה שהיה תלמידו של רבי חיים פנחס, ברכה ממנו עבור תלמידו שלו. שאלו רבי חיים פנחס לשם אמו של התלמיד והשיב כי אינו יודע. פנה אליו רבי חיים פנחס בתביעה מהולה בתמיחה: "כיצד יתכן הדבר וחלא אני יודע את שמך ושם אמך!" תוך שהוא מוסיף ומפרט: "הלא לפני כשבע עשרה שנה פנית אלי לבקש ברכה, ומאז איני חדל מלהתפלל להצלחתך".

מתוך מאמר

לחוש בצרתו של יהודי

סיפר הרה"ג רבי אפרים שמואל מאיר שליט"א: "לפני כעשר שנים, חודשיים לאחר התאוונה בה נפצע בני יהודה מאיר זצ"ל והיה שרוי אז בתרדמת, הציע לי אחד השכנים שאסע עמו לגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, בודאי יוכל לסייע בעצה ובתפלה.
"נסענו ונכנסנו לחדרו אשר בישיבת טשיבין. הוא כמוכן לא הכיר לא אותי ולא את בני, סיפרתי לו את המצב. להפתעתנו קם רבי אברהם בנחרצות ממקומו, חבש את מגבעתו ואמר: "אני יכול לעזור לכם!" "כיצד" שאלתי. הייתי בטוח שהגאון מתכוון לקשרי הענפים עם רופאים בכירים...
אך מיד נוכחתי שכוונתו אחרת באומר: "אנחנו ניסע עכשיו לבית החולים יחד עם צדיק הדור רבי זונדל קרויזר שליט"א ונתפלל... וכך היה. בדרך אספו גם את הגאון רבי נתן קופרשטוק זצ"ל ושלושתם נסעו להדסה. יצויין, כי כל הדרך הם דיברו ברמזים של תורה, הזכירו גמרות בבלי וירושלמי ברמזים כששלושתם מבינים במה מדובר, וכך הגענו לבית החולים.
בחדר של החולה עמדו רבי אברהם, ורבי נתן זצ"ל, ויבלחטי"א רבי זונדל, והעתירו בתפלה, במשך כשעה וחצי! על בחור פצוע שלא הכירו עד לרגע זה. רק מי שחש באמת בצרתו של יהודי יכול להגיע לידי כך.

מתוך מאמר

להרגיש ולהשתתף בצערו של חברו או בשמחתו ולשאת בעול עמו!

נלמד מהפסוק: "זיגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם" (פרק ב-יא)

וכתב רש"י: נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם". הנה כי כן, משה רבינו לא הסתפק בעצם הידיעה על סבלותם של בני ישראל וההשתתפות מרחוק בצערם אלא "נתן עיניו ולבו". כלומר: יצא מארמונו המפואר והשליח של פרעה, כדי לראות בעיניו ולחוש בגופו את סבלות אחיו המעונים, ולסייע להם בפועל כאילו היה אחד מהם.

משה רבינו לא נהג כמנהג העולם להשתתף בצער הזולת לשעה קלה בלבד, אלא "נתן עיניו" כלומר: צייר בעיני שכלו תמיד את צערם של ישראל עד שדאג להם כדואג לעצמו. ומתוך דאגה כזו, אין פלא שנטש את ארמון פרעה ויצא לראות בסבלותם והיה נותן את כתפיו ומסייע בפועל לכל אחד ואחד מהם.

ולומדים אנו מכאן שאין הנשיאה בעול מכריחה דוקא תוצאה מעשית ניכרת בשטח, אלא עצם הבעת ההזדהות, הרצון וההשתדלות לעזור אף במשהו, יש בה משום סיוע והקלה רבה ללחצו של הזולת. כי אף שמבחינת סיוע גופני אינו עוזר הרבה, אך העזרה לנפשו היא עצומה.

מן הראוי לציין כי אף שפעמים רבות ידמה לאדם שאין בידו ואין בכוחו לסייע לחברו. אך לאמיתו של דבר, אדם שמצטיין במעלה נשגבה זו של "נשיאה בעול עם חברו", ועז רצונו לראות בטובתו של חברו, והוא מצידו מוכן ומזומן לעשות לשם כך ככל שידרש, אדם זה אינו מייגע עצמו בחשבונות עד כמה יוכל באמת להועיל לחברו, ואם בכלל. אלא קודם כל מתחיל לפעול כל מה שבידו ואת ההמשך כבר הקב"ה מסייע לו.

ומצינו כן בפעולתה של בת פרעה שמגודל רצונה להציל את משה, הושיטה ידה לעבר התיבה ללא חשבונות והיסוסים ואז הקב"ה אכן סייע בידה שנשתרבה ידה ויכלה למשות את התיבה.

העלון מוקדש לעילוי נשמת המנוח

רבי מצליח בן חנה ז"ל שנפטר לאחר יסורים ביום כ"ב טבת התשס"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

עלון "איש לרעהו" פרשת שמות הוקדש לעילוי נשמת

רבי מרדכי יששכר דוב בער
אברמצי'ק זצ"ל

נלב"ע כז טבת

ה. נ. צ. ב. ה.

עלון "איש לרעהו" פרשת שמות הוקדש לעילוי נשמת

הרה"ג רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל
רבה הראשי של מונטריאול – קנדה

נלב"ע כז טבת

ת. נ. צ. ב. ה.

מעלה לאדם המוסר עצמו להצלחת הזולת ולמען עשיית חסד עמו!

נלמד מהפסוק: "ותיראן המילדות את האלוקים ולא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים ותחיין את הילדים" (פרק א-יז)

ואמרו חז"ל (סוטה יא): "לא דיין שלא המיתו אותם אלא אף סייעו להחיותם. היו מספקות להם מים ומזון". ומובא במדרש: "וכי מאחר שלא עשו כאשר דיבר אליהן אין אנו יודעים שקיימו את הילדים, למה הוצרך הכתוב לומר ותחיין את הילדים? יש קילוס בתוך קילוס, לא דיין שלא קיימו את דבריו אלא עוד הוסיפו לעשות עמהם טובות. יש מהן שהיו עניות, והולכות המילדות ומגבות מים ומזון מבתיהן של עשירות ובאות ונותנות לעניות, והן מחיות את בניהן. הוא שכתב "ותחיין את הילדים". (מד"ר- שמות א-טו)

אחת המדריגות הנשגבות של עשיית חסד, כאשר הוא נעשה באופן שמקבל החסד לא ירגיש כלל שמישהו היטיב עמו, וזאת כדי שלא יתבייש. בכך הוא מתדמה לדרכי השי"ת ודבק במידותיו, כי כך נוהג השי"ת עם בריותיו. הוא זן ומפרנס באופן שלא יהיה "נהמא דכיסופא".

רחל העפילה למדריגה נשגבה של חסד

דוגמא נפלאה לחסד כזה מצינו אצל רחל אמנו ע"ה. הרעיון שלפנינו ימחיש לנו כיצד גמלה רחל חסד נשגב עם אחותה לאה, ועשתה זאת באופן שלא תתבייש מהחסד עצמו... לא רק באותה שעה אלא לאורך זמן. וזו, כפי שניווכח, היתה הקרבה רבה ומסירות נפלאה מצד רחל.

כידוע, רימה לבן את יעקב, ואף שהתנה יעקב את עבודתו "ברחל בתך הקטנה" נתן לו לבן את לאה. יעקב שחשש לכך מראש, מסר סימנים לרחל. אך כשראתה שמכניסים את לאה אמרה: עכשיו תכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים (רש"י כט-כה). הנה כי כן, אין חולק בדבר שהיה זה מעשה נשגב של ויתור והקרבה מצד רחל כדי להטיב עם אחותה ולמנוע ממנה בושה.

והנה בפסוקים להלן (פרק ל-יד, טו) קוראים אנו דבר פלא: ראובן מביא דדואים מהשדה ורחל מבקשת מלאה: "תני נא לי מדודאי בנדך" ומה עונה לה לאה: "המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בניי? והדברים תמוהים ביותר: היאך יתכן שכך עונה לאה לרחל שכה הטיבה עמה והצילה אותה מבושה נוראה? הרי רק מצד המינימום של הכרת הטוב היתה צריכה לאה להציע מיוזמתה לרחל את כל דודאי בנה, ואיך זה יתכן שעוד יש לה טענות של "המעט קחתך"... ומנסה לסחור ולקנות ממנה את הזכות הגדולה הזו לשהות עם יעקב, וכי לאה הצדקת לא ידעה, חלילה, להעריך את המעשה הנשגב של רחל ואת הטובה המופלאה שעשתה עמה בכך שגילתה סימניה ובכך מנעה מיעקב לשולחה בבושת פנים!?

כדי ליישב את הקושיה הנוראה הזו מוכרחים אנו לומר רעיון מחודש, בהקדם דברי חז"ל (מגילה יג): "בשכר צניעות שהיתה ברחל זכתה ויצאה ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיתה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר. שואלת הגמרא, מה הצניעות שהיתה ברחל [שבזכותה יצא ממנה שאול]? ומבארת הגמרא שהצניעות של רחל מתבטאת בכך שכאשר שמע יעקב מרחל שלבן מתכוון לרמותו ולהחליף את רחל באלה מסר סימנים לרחל לפיהם יכיר מי אצלו [ולדעת הריב"א (בפי" עה"ת מבעלי התוס') היו אלו שלושה סימנים: נדה, חלה והדלקת הנר (הם סימנים להלכות מיוחדות שהאשה חייבת לדעת)]. ואולם כשהגיע ליל הנישואין וראתה רחל שאביה אכן הולך להכניס את לאה אמרה רחל: "השתא מיכספא אחתאי" [=עכשיו תתבייש אחותי כשלא תדע הסימנים ויעקב ישלחנה] "מסרתניהו ניהלה" [=מסרה ללאה את הסימנים] ומפרש רש"י: והוא צניעות שלא יתפרסם הדבר שמסר לה סימנים".

וכבר תמהו המפרשים על דברי רש"י: הרי בגמרא מפורש הטעם מדוע מסרה את הסימנים ללאה משום שלא תתבייש מיעקב ולא משום שרצתה שלא יתפרסם הדבר שיעקב מסר לה סימנים!?

עוד צריך להבין: היאך מתקשרת זכות זו שמנעה רחל בושה מלאה, לצניעות! של שאול שלא פירסם את דבר המלוכה [ששמואל משחו למלך] ולצניעותה של אסתר שלא גילתה עמה ומולדתה, שבהם מדובר על הצנעת המעלות האישיות שלא להתגאות בהם [ולא על דברים שמצד עצמם יפה להם הצניעות]!?

בזכות הצניעות שהייתה ברחל

אלא בהכרח צריכים אנו לתרץ ולבאר הענין ברעיון המחודש הבא: אכן היתה צניעות ברחל שלא רצתה שיתפרסם שיעקב מסר לה

מסירות לחסד כיצד?

באחת משיחותיו סיפר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל עובדה מענינת על הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל שהיה ידוע בימי האנגלים כ"רב האסירים" והיה לו רשיון מיוחד לבקר בבתי הכלא אצל אסירים יהודים בכל זמן שיחפוץ.

פעם אחת ביום שבת קודש, בא רבי אריה לבית הסוהר וביקש להכנס, כדרכו בקודש, לחזק את רוח היהודים הכלואים. אולם הזקיף האנגלי שניצב בשער באותה שעה, חסם בעדו את הכניסה. עמד שם חברו למשמר, שוטר יהודי, ששאל מדוע לא תניחנו להכנס פנימה, הלא ניתנה לו הרשות מטעם השלטונות לבוא הנה בכל זמן שרוצה!?

ענה הזקיף: כוחו של הרשיון שהוא קיבל, יפה רק לימים רגילים, ימים כתיקונם. לא כן בזמן חרום כדוגמת היום שהוכרז בעיר "עוצר" מלא, ביום כזה הנוהג שונה לגמרי.

חזר השוטר היהודי והפציר בו: "מה פשר נוקשות זו, למה תעכב בעד יהודי זקן כמוהו, המכתת רגליו ובא לכאן בהתנדבות כדי לעזור לעצירים?! על כך הגיב האנגלי: "בהתנדבות?! מה פתאום! אינני מאמין שהוא טורח ומגיע הנה שלא על מנת לקבל פרס... בוודאי משלמים לו עבור זה... הוא מקבל משכורת... שילך, איפוא, ויחפש לעצמו עבודה אחרת..."

בעוד הם מתווכחים ביניהם, הלך רבי אריה והקיף את הבנין סחור, סחור, חיפש אחרי פרצה או מעבר דחוק שיכולים לחדור בעדו אל תוך בית הכלא. הוא טיפס כילד קטן ו...קפץ כהרף עין פנימה. הוא לא ויתר על רצונו לבקר את האסירים.

פיון שראהו הזקיף האנגלי במעשהו, הפליט בהפתעה לעבר עמיתו היהודי: "עכשיו אני מתחיל להשתכנע שהוא באמת מתנדב... אחרת לא היה מתעקש ומסתכן וטורח כל כך לחדור פנימה, אלא היה שב לביתו כדי לנוח... רואה אני, אכן, כי בנפשו הדבר ואיננו סתם שכיר..."

זאת ליהודה

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה...

לפנינו מעשה נאה של חסד שפורסם על הגאון **רבי אברהם גניחובסקי** זצ"ל: באחד הלילות יצאו זוג הורים מביתם הסמוך לביתו של רבי אברהם, כשהם משאירים את ילדיהם נמים בשלוה את שנתם. והנה לפתע התעוררו הילדים, וכדרכם של ילדים קטנים החלו לקרוא "אבא, אמא..."

השקט שהגיע במקום תשובה היה מאיים. קול ההתייפחות החרשי של הילדים המפוחדים, הפך עד מהרה לבכי קורע לב מעורר חמלה. השעה אמנם לא הייתה מאוחרת, הרחוב עדין שקק בעוברי אורח, אך קול בכי הילדים נשמע היטב.

בדיוק אז שב רבי אברהם גניחובסקי מבית תלמודו. הוא חלף-עבר ליד הבית ושמע את הקולות. כגאון הדבוק במדותיו של קונו "שומע קול בכיות", הרטיטו קולות הבכי את מיתרי ליבו. רגליו הוליכו אותו הפעם לא לבית

המשך
בעמוד הבא

המשך
מעמוד קודם

המדרש אלא ללמד אותנו שיעור חי בחסד, בגאונות של חסד. עם דוגמא אישית ואמצעי המחשה.

הוא חש לביתו, ביקש מהרבנית את הסולם הביתי, ירד לרחוב וצעד לבנין הסמוך, שם העמיד את הסולם כשהוא צמוד ליד החלון. עלה רבי אברהם על שלבי הסולם וקרא לילדים המתייפחים, אל החלון. בפניו המאירות, מלאות החן, בקולו הרגוע, הוא הרגיע את רוחם, השקיט את פחדם. מבעד לחלון נתן להם ממתק והתחיל לספר להם סיפור...

וכך החלו לקלוח סיפורים על גדולי ישראל סיפור אחר סיפור. עכשיו הילדים היו כבר רגועים. הם עמדו מרותקים לחלון הפתוח כשהם מקשיבים לכל מילה היוצאת מפי רבי אברהם, עד שההורים הגיעו.

שכן שחלף במקום לא האמין למראה עיניו ולמשמע אוזניו. הוא מיהר להשיג מצלמה של הימים ההם, כדי לצלם את הגאון יושב מותש על הסולם. הוא עוד הספיק להנציח בעדשתו את המראה הגדול והנדיר הזה, כיצד גאון שראשו מגיע השמימה מתיישב ברומו של סולם המוצב ארצה ומתחמד עם ילדים קטנים. מצליח להפיג את פחדם ולהרגיע את רוחם...

מתוך מאמר

סימנים כמו שפירש רש"י, אך לא רק בחוץ לא רצתה שיתפרסם, אלא גם שלא יתפרסם אצל לאה! וכל כך למה? כדי שלא תתבייש מיעקב! ולא רק מיעקב, כתובנה הפשוטה והמקובלת, אלא שגם לא תתבייש ממנה - מרחל אחותה! ולא רק שלא תתבייש בלילה זה אלא גם לאורך זמן!

וכיצד עשתה זאת רחל? היא לא גילתה לה שסימנים אלו שמוסרת לה (נדה, חלה והדלקת הנר) הם סימנים שמסר לה יעקב כדי למנוע רמאות, אלא עשתה עצמה כאילו היא מלמדת אותה סימני הלכות שכל אשה שנישאת צריכה לדעת וכשיעקב ישאלנה תדע מה להשיב. בסיטואציה הזו לא עלתה כלל על דעתה של לאה גודל מדת ההקרבה של רחל למענה שמסרה לה סימניה אשר בלעדס היתה עלולה להתבייש ביותר ולהפסיד את יעקב לטובת רחל.

הנה כי כן, רחל הטיבה עם לאה בחסד המושלם ביותר, אשר בהקרבה ובמסירות, לא רק שמנעה ממנה את בושתה מיעקב, אלא עשתה זאת בתוספת עם מדת הצניעות! היינו עם גדולת הצנעת המעלה האישית של הוויתור! כי, כאמור, רצתה רחל שלאה לא תתבייש לעולם, לא מיעקב וגם לא ממנה שהוצרכה לחסדה!

מעתה יתורצו בפשטות כל הקושיות: מכיון שנעלם מעיני לאה החסד הגדול שרחל עשתה עמה, לא ידעה כלל שעליה להכיר לה טובה ולהעניק לה את דודאי בנה. וכן מובן מה שרש"י הזכיר את ענין הצניעות, משום שרק עם מדת הצניעות של רחל, שהצניעה את הוויתור, גרמה לכך שלאה לא תתבייש ממנה, ונראים את גדלותה של רחל שגם כ"שהתלוננה" לאה כנגדה "המעט קחתך את איש"י חשקה שפתיה ולא גילתה את האמת]. מעתה מובן גם המדה כנגד מדה, שבזכות צניעותה של רחל [שהצניעה מעלתה, מלאה] זכתה למלך שאול שגם הצניעות שבו היתה הסתרת מעלתו.

הכרת הטוב

דברי תורה כתגמול על הטובה

הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל הקפיד הקפדה יתירה להביע את הכרת תודתו כלפי כל אדם אשר עשה לו טובה כלשהי, אף על טובה פשוטה ביותר ואפילו אם לעושה עצמו היתה טובת הנאה מעצם מעשהו.

בימי השבעה על הגרי"מ נכנס יהודי וסיפר את המעשה הבא: "לפני כשש עשרה שנה, התנדבתי בשעות הערב בבית החולים בלינסון. באחד הערבים הודיעו לי מטעם בית החולים שצריך לטפל ביהודי מבוגר בשם הרב פיינשטיין. נכנסתי לחדר והבחנתי שמדובר ביהודי משכמו ומעלה. עזרתי לו בכל יכולתי.

כשפניתי ללכת שאלני הרב פיינשטיין: "איך אוכל להשיב לך כגמולך"? לא חשבתי לו, כי לא ציפיתי לתמורה. או-אז אמר לי: "הכרת הטוב על פועלך היא רק כשאזכה אותך בדברי תורה".... ומיד הושיבני לצדו ובמשך שעה ארוכה הרצה באזני שיעור שלם בדברי הראשונים....

למחרת התייצבתי בשעות הערב, והמעמד של אתמול חזר על עצמו כבראשונה. מכיון שחיה קשה לי להתמהמה במחלקה, גם הייתי עייף ולא רציתי לשמוע דברי תורה בנושא שלא הייתי בקי בו אמרתי לו: "איני יודע כ"כ טוב ללמוד, אינני מבין מה שהרב אומר לי". חשבתי שבה אתחמק מן השיעור. אך הרב פיינשטיין הפטיר: "אם כן אומר לך חידוש בדברי אגדה".... ופיו החל קולח. גופו היה חלש מאד אבל לדבר בדברי תורה היה לו כח, וברט כשהענין היה "הכרת הטוב".

[יש בנותן טעם להשלים את המעשה אף שאינו נוגע לנושא שלנו, כי גם בו מוסר השכל, וכך המשך האיש לספר: "למחרת כשבאו תלמידיו לבקר, אמר להם הגרי"מ: "הנני מזועזע עד עמקי נשמותי איך שייך שאברך בבני ברק אינו יודע ללמוד" ושח להם כל המעשה. הם שטחו בפני את צערו, חייכתי ואמרתי להם, כי תירצתי כך כי לא היה לי כח לשמוע ד"ית.

הם מיהרו לספר על כך להגרי"מ כדי להקל את תחושתו. אך הוא הזדעזע עוד יותר. הוא קרא לי ואמר: "על מה שגנבת את דעתי, אין לי צער, גם לא על זה שלא רצית לשמוע חדו"ית, אך על זה שנטעת בי תחושה שקיים מושג שאברך בן תורה אינו יודע ללמוד, על זה איני יכול לסלוח".... ומסיים המספר: "משפט זה נטוע בי כמסמרות, הוא יצר אותי כאדם חדש, כבראיה חדשה"....]

עפ"י ספר תולדותיו

להכיר טובה למטיבו ולא להיות

כפוי טובה !

נלמד מהפסוק: "זיקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף" (פרק א-ח)

ואמרו חז"ל (במד"ר שמות א-ח וכן בסוטה יא.) "מלך חדש" - רב ושמואל חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו... "אשר לא ידע את יוסף" - דהוי דמי כאן דלא ידע ליה ליוסף כלל [עשה עצמו כאילו איננו מכיר]. מכאן למדו חז"ל בברייתא (משנת רבי אלעזר פרק ז) שאין קשה לפני הקב"ה יותר מכפיית טובה.

מה בין הכרת טובה לכפיות טובה? איה מקורה של הכרת הטוב ומאין תבוא כפיות הטובה? מבאר הגר"א דסלר זצ"ל (מכתב מאלהו ח"א): הכרת הטוב היא תולדת כח "הנתינה". כי "הנותן" אינו חפץ במתנות חנם, כי שאיפתו היא רק ליתן, ולא למשוך אליו את הדברים שהם חוץ ממנו. על כן, כאשר יגיע אליו דבר מאת רעהו, יתעורר בו הרצון לשלם עבורו, ואם לא יוכל לעשות זאת, ליבו ירגיש בחובת התשלומין, וזו היא אשר נקרא לה בשם "הודאה".

ואילו כפיות טובה היא תולדת כח "הנטילה". כי "הנוטל" ישאף תדיר למשוך אליו את כל אשר יוכל, הן בגזילה והן בתרמית והן במתנה, ובקרב לבו יחשוב כי הכל שלו הוא, ובשבילו! על כן בהגיעו דבר טוב, אשר הטיב עמו חברו, לא ירגיש בחיוב תשלומין כלל. הוא אשר נכנהו: "כפיות טובה".

מוסיף הגר"א דסלר: "וואם תראה את הנוטל כי יודה, ולפעמים גם באופן יפה מאד, אל תאמין בו ובהודאתו, כי בשפתיו יחנוף, ולבו בל עמו, אם באשר חפצו לסבב אליו עוד טובות רבות ומתנות חשובות, יתלבש בכסות מכיר הטוב, נמצא שגם הודאתו - נטילה היא. כי כך היא כוונתה". עכת"ד.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

פוחה של מילה !

15 שנה חלפו מאז נישואיו עד שפגשתי אותו לראשונה. התעניינתי בכנות בשלומי, ובמשך השיחה חשף בפני שהטראומה אותה חווה כבחור לא עזבה אותו. הוא מסתובב מאז עם צלקת נפשית שמחייבת אותו לחזק את עצמו עד עצם היום הזה, להיוועץ לפעמים ביועץ נפש וכדו'. הוא הוסיף ואמר שבכל פעם שהוא נזכר באותה תחושת דחייה ו"הסתר פנים" אותה חווה אז, הוא מרגיש את עצמו חוזר לאותם ימים רעים - ולא מסוגל להשתחרר מהם!

...ולא ייאמן שכל זה התפתח על בסיס כה קטן ו"מיניאטורי" של מילה טובה שלא נאמרה, שנחסכה שלא בצדק. הלוא די היה בהתעניינות חברית בשלומי, כדי שהוא ירגיש רצוי ולא דחוי וכך יוכל להוציא לפועל את כישוריו וכוחות נפשו. הוא לא ביקש שיתחברו אתו בלב ונפש, אלא שרק יעניקו לו אווירה של מקובל ורצוי.

חבל!

* * *

בקפיצה חדה עובר השולח לסיפור אחר, הפוך ואופטימי:

"אין לך מושג מה עשית לאמא שלי!!!" שח בחור לחברו בישיבה בה למדתי.

ומה הוא כבר עשה?!

הוא בסך הכל הרים את השפופרת של הטלפון הציבורי. וכאשר שמע שאמא של בחור מחפשת את בנה, זרק לה כמה מילים טובות על הבן שלה. היא לא הייתה **שדכנית**, אבל היא הייתה **אמא** - אך האם רק לשדכנית מצווה לומר דברים טובים?

הוא לא שיקר ולא הגזים. פשוט פרגן שני משפטים קצרים.

"הרי אמא שלי" המשיך בנה של האמא לתאר "שולחת אותי כל כך רחוק ללמוד תורה. היא מוותרת על הרבה דברים כדי שאוכל לשקוד על התורה בשקט, בנחת ובשמחה. כל שאיפותיה לראות אותי מצליח, ואין כמו המילים הספונטניות שאמרת לה להוכיח שאני מצליח, ואף אהוב בחברה!"

ראו עד כמה יש להתפעם מכוחה העצום של מילה טובה שנאמרת!

התפעמות וחלחלה - אלו היו שתי הרגשות החזקים שעטפו אותנו כאשר קראנו את שני סיפוריו של השולח.

התפעמות מכוחה העצום של מילה טובה שנאמרת.

חלחלה מכוחה העצום לא פחות ממילה טובה שלא נאמרת.

* * *

הסיפור התרחש עם חבר שלי. בחור מוצלח שלמד בישיבה קטנה באחת מערי אירופה. מפני צנעת הפרט אני לא מציין את שם המקום - כמו את שמות יתר המקומות בסיפור.

עם סיום לימודיו בישיבה קטנה, התקבל יחד עם חברו לישיבה טובה בארץ ישראל. הוא גלה לכאן, למקום תורה, ועשה חיל בלימודיו. הוא וחברו הרגישו אהובים למעלה ונחמדים למטה, מוצאים חן בעיני אלוקים ואדם.

כעבור מספר שנות לימוד בהתמדה, החליטו השניים לעבור לישיבה ששמה הולך לפניו כמוצלחות ביותר. וכאשר דימו כן עשו. אלא שכאן נתקלו בהפתעה שלא עלתה על דעתם. הבחורים באותה ישיבה אכן היו מוכשרים הרבה מעל הממוצע, אך ככל שניסו ליצור קשר חברותי עימם נתקלו בקיר אטום. יחסי החברות בישיבה כבר נקבעו בין התלמידים מאז שהגיעו יחדיו לשיעור אי - וכביכול שוב לא היה מקום לחברים חדשים.

אך לא רק לחברות לא היה מקום. אלא אפילו למילים פשוטות כמו 'בוקר טוב!' 'מה שלומך?' - וחיוך לבבי? מאן דכר שמיה?!

אחד משני הבחורים לא היה מסוגל לשאת זאת. הוא פשוט החל לשקוע בתוך עצמו. ככל שחלף הזמן והמצב החברתי לא השתפר, גם מצבו של הבחור הורע. הוא קוטלג כבחור "סגור" אך לא הבחינו שהנפש הרגישה שלו איננה אטומה כלל, אלא רגישה, קולטת ו...נשחקת!

לקח מעט זמן עד שאביו של הבחור קלט את המצב. תחילה התפלל על דעיכת המוטיבציה של בנו המוכשר, אך כאשר קלט את הגורם ציווה עליו לעזוב את הישיבה מיידית, וכך עשה. הוא התגלגל פה ושם ובסופו של דבר זכה והקים בית נאמן בישראל.

* * *